Julemøte

Tirsdag 9. desember 2014

Vinderen Historielag ønsker velkommen til julemøte i Peisestuen i Ris menighetshus, tirsdag 9.desember kl. 19.00.

Finn Holden vil snakke om Aker Brygge og Tjuvholmen:
«Fra fattig utkant til rikt sentrum».

Vi serverer kaffe, gløgg og hjemmebakt kringle!

Velkommen!

Finn Holden
leder

Fredrik Barth - på livslang søken etter det menneskelige

Tekst: Clemens Saers

Foto: Privat og Clemens Saers

Fredrik Barth er en av de mest internasjonalt kjente beboerne i vår bydel. I mange land i verden kjenner man til kun tre nordmenn: Solskjær, Heyerdahl og Barth. Artikkelen under om sosialantropologen Fredrik Barth bygger på samtaler med ham over de siste fem årene.

I 1968 drar Fredrik Barth, 39 år gammel, til den delen av Ny-Guinea som var kontrollert av Australia. Barth drar på feltarbeid til en liten stamme, Baktamanene, som kun en gang tidligere har sett hvite mennesker. Australia administrerte den gang den delen av Ny-Guinea som lå nærmest Australia. Fire år tidligere hadde to bevæpnede tjenestemenn kommet til den lille stammen på rundt 180 individer, og byttet til seg en gris. Deretter bant de grisen til et tre og skjøt den med pistol. Budskapet var klart og tydelig: Hvis dere ikke slutter med å praktisere kannibalisme, kan dere også bli rammet av den hvite manns våpenbruk. Da beskjeden var oppfattet, ble grisen partert og man laget til fest med god mat, blant annet fra grisen. For sikkerhet skyld hadde Barth fire år senere, under sitt opphold hos Baktamanene, med seg egen pistol, godt gjemt i bagasjen. Den trengte han aldri å bruke.

Dette er bare én av mange historier Fredrik Barth har fortalt og humret over. Målet mitt er å formidle innholdet i noen av alle de temaene vi har vært inne på. Først og fremst har jeg ønsket å finne ut hvem Fredrik Barth er som forsker og som menneske. Hvilke tanker han gjør seg om det samfunnet han selv kommer fra, han som så til de grader har satt seg inn i og levd med mennesker fra samfunn svært ulike vårt eget? Videre vil jeg knytte Barth til vår bydel. Til tross for at han er født i Leipzig, Tyskland, i 1928 og delvis har vokst opp i USA, har han minner fra, og refleksjoner knyttet til tiden før, under og etter okkupasjonsårene i Norge, og spesielt i vår bydel.

Søkt etter det fremmede

Men først vil jeg presentere to nye bøker om Barth. Den første,"Vi mennesker", er skrevet av Barth

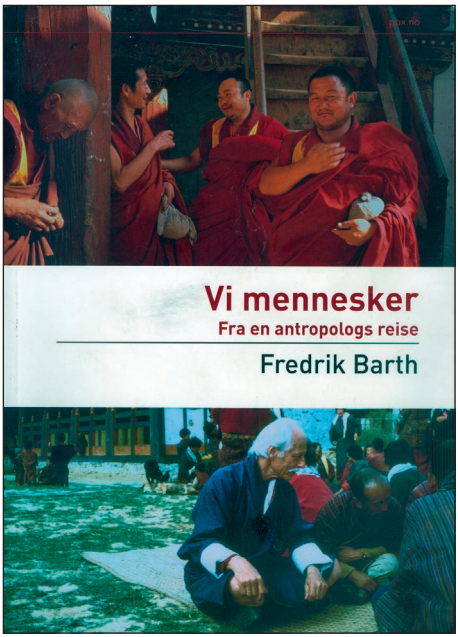

selv og utgitt på Pax forlag i 2008. Boken er en bearbeiding av brev og essays fra Barths egen hånd. På snaue 200 sider reiser vi i gjennom kulturer Barth har forsket på, fra den gang han prøvde seg som nomade og tog-loffer i USA sommeren 1947, til de siste feltarbeidene i 1990-årene i Butan og på Bali. I boken forklarer Barth sin glødende interesse for det som ble hans livsverk på følgende måte: ”Jeg har bygget mitt virke som antropolog nettopp på at det skal være mulig, i alle fall et langt stykke på vei, å overskride vår egen verden og bli med inn i noen andre menneskers verden. Drevet av eventyrlyst og nysgjerrighet har jeg faktisk ofte oppsøkt steder og menneskesamfunn som er mest mulig forskjellige fra mitt eget, på ulike måter; jeg har kastet meg mot de største hindre for å oppleve mest mulig fremmed menneskeliv”. Disse knappe setningene oppsummerer ikke bare Barths liv og virke som sosialantropolog, de er også et meget godt eksempel på hans nøkterne stil og beskjedenhet.

«Fredrik Barth, en intellektuell biografi»

Den andre boken, skrevet av professor Thomas Hylland Eriksen, heter ”Fredrik Barth, en intellektuell biografi”, og ble utgitt på Universitetsforlaget 2013. Dette er en bok som går mer i dybden på Barths omfattende publikasjoner, fra den første artikkelen i 1947 til han la ned sitt faglige virke i 2010. Hylland Eriksen har laget en spennende fagbok om hvordan Barth får etablert et fag som vi ikke hadde i Norge før ham, sosialantropologi. I boken beskriver forfatteren på en illustrerende måte de ulike fagtradisjoner som vi har innenfor dette feltet, særlig i USA og i England, og viser til hvordan Barth utvikler en egen retning innenfor sosialantropologien. Denne retningen, eller kulturrelativistiske metoden, går ut på at forskeren etterstreber å bli en del av det samfunnet han eller hun studerer. Dette

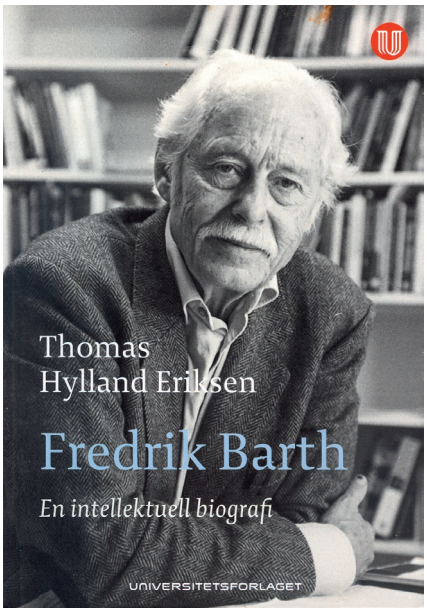

Thomas Hylland Eriksen har skrevet bok om sin eldre kollega, som har blitt 86 år.

foregår ved systematisk å avkle seg sin vestlige kultur og sitt tankegods, for så å dele mat, klær og arbeid i den kulturen man besøker. For å komme mest mulig under huden på dem han studerer, er det sentralt for Barth å bygge opp tillit og en følelse av likeverd med dem han lever sammen med. Også på det kulturelle og religiøse plan går Barth inn med liv og lyst. Hos Baktamanene ble han for eksempel endelig opptatt i den indre kretsen av stammen, og fikk i løpet av det året han tilbrakte sammen med dem funksjon som prest og leder.

Det lykkelige samfunn?

Mitt første spørsmål til Barth er om det finnes samfunn i verden der folk generelt er mer lykkelige enn andre steder? Barth sier at det selvsagt er svært vanskelig å svare på et slikt spørsmål, både fordi lykke er vanskelig å måle, og fordi han ikke hadde direkte adgang til følelsene og tankene til det enkelte medlem i de samfunnene han besøkte. Med disse forbehold mener han imidlertid at ett av de samfunnene der folk var lykkeligst, var en nomadestamme på 16 000 medlemmer.

- Stammen het Basseri og holdt til i Sør-Iran. Her gjorde jeg et av mine viktigste feltarbeid da jeg i 1958 fulgte med en del av basseristammen i et halvt år, fra vinter til sommer. Myndighetene prøvde på ulike måter å få dem til å slutte med å være nomader, heller bli fastboende, noe som ikke førte fram. Blant annet innsatte myndighetene en major som stammens leder. Nomadenes selvstendighets-trang og stolthet appellerte til meg. Erfaringen minnet meg om de første møtene jeg hadde med Romfolket her hjemme tidlig på femtitallet. Også her prøvde norske myndigheter å begrense Romfolkets bevegelser ved blant annet ved å forby dem å eie hest, forteller han.

Ett av trekkene ved nomadekulturen som fascinerte ham, var en tilsynelatende mangel på riter, myter, religion og tilknytning til et storsamfunn. Han fant imidlertid at selve nomadetilværelsen med dens stadige oppbrudd, lange dagsmarsjer i karavaner til nye teltplasser og etablering av nye bosteder var deres riter og uttrykk for deres kulturelle særegenhet. Her er vi også inne på en viktig grunn til at vi som lesere blir revet med når vi leser"Vi mennesker". Beskrivelsene av samfunn som er uendelig forskjellige fra vårt eget, appellerer til vår nysgjerrighet og gir oss ny kunnskap. Det mest fascinerende er likevel Barths evne til å reflektere rundt det han har opplevd.Takket være hans innsiktsfulle kommentarer forstår vi mer av det scenarioet han ruller opp for vårt indre øye. Som lesere blir vi delaktige i hans reise – og vi blir inspirert til å reflektere over vårt eget samfunn.

Mennesker tilpasser seg

Som Barth selv sier i innledningen til "Vi mennesker", er mangfoldet det "….grunnleggende særtrekket ved mennesket som art, og dette mangfoldet er et resultat av vår enorme tilpasningsevne. Mens alle kjøttmeiser bygger reder på samme måte, varierer menneskets boform fra samfunn til samfunn, og fra en tidsepoke til en annen. Det paradoksale er her at selv om variasjonene er så store, synes mennesker alle steder at deres måte å se tingene på er den eneste naturlige og riktige for mennesker, og at andre måter å se tingene på er forkastelige eller feilaktige".

Sosialantropologiske studier kan med andre ord lære oss å se vår egen kultur med andre briller. Som eksempel på dette nevner Barth bruken av vold og våpen i Norge. Han hevder at nordmenn er meget konfliktsky i forhold til andre kulturer, og at han selv gikk med pistol under sitt feltarbeid i Swatdalen i Pakistan. Alt annet var utenkelig i den kulturen. I Norge, derimot, har vi et samfunn preget av liten toleranse for vold og våpenbruk: Det at politiet i Norge må be om tillatelse for å bære våpen i kritiske situasjoner, er etter hans syn et eksempel i så måte.

Tilbake til lykkebegrepet: Det er kun i de siste ti årene man for alvor har begynt å forske på lykke, og hva som er betingelsene for å skape lykkelige mennesker og samfunn. Barth forklarer basseristenes tilfredshet med at de eier ekstremt få ting, for alt de eier må de frakte med seg.

- Alle medlemmene i stammen

Fredrik Barth i Ny-Guinea 1969 sammen med Baktamanenes leder og øverste prest ved inngangen til "det hellige". Bilde tok Barth med selvutløser.

har bestemte roller som de makter å fylle. De blir lite kontrollert av et storsamfunn, og de tar raske avgjørelser med hensyn til hvor de til enhver tid skal være. Denne opplevelsen av stadig endring, nye impulser og funksjonsmestring, sammen med lite fokus på å eie jord eller materielle ting, går ofte tapt når nomader frivillig eller under tvang må gå over til et jordbruks- eller industrisamfunn, sier han.

Hermet istedenfor å lese

Barth utviklet tidlig en egen evne til å observere. Grunnet farens studieopphold i Washington begynte Barth på barneskolen der som eneste utlending. Han lærte seg imidlertid ikke å lese engelsk det første året. Når han skulle lese på skolen, gjentok han det som var sagt før, ofte ord for ord. Hjemme ble det snakket norsk, men ellers gikk det i engelsk. Tilbake i Norge og inn i andre klasse på Slemdal skole, oppdaget man raskt at lille

Fredrik ikke kunne lese, verken norsk eller engelsk. Nå ble regimet hans hardere. Oppskriften var å lære seg setninger fra leseboken baklengs. Slik kunne ikke gutten kopiere det andre elever nettopp hadde lest. Den harde medisinen virket, og han ble raskt meget lese- og skrivekyndig. Den som har lest noe av det han har skrevet, har ganske sikkert reflektert over hvor sparsommelig han er med ordene han bruker. Hvert ord er blitt nøye veid, og unødvendige ord strøket. Resultatet er at tekstene hans er informasjonstette, samtidig som han lykkes i å formulere vanskelige problemstillinger på en lettfattelig måte.

Doktoravhandlingen ikke godkjent

Ordknappheten hans fikk uheldige konsekvenser da han som 25-åring la fram sin doktoravhandling, Principles of Organization in Southern Kurdistan. Den var på ca.140 sider og et resultat av arbeidet med hans første ordentlige feltarbeid i Nord-Irak. Faget sosialantropologi var ennå ikke etablert i Norge, og vurderingskommisjonen besto av professorer i tilstøtende fag. De henvendte seg til Universitetet i Oxford for å søke råd, og fikk til svar at man aldri før hadde godkjent en doktoravhandling på så få sider. Dermed ble det stryk for unge Barth. Selve arbeidet bak doktoravhandlingen står i dag som en milepæl i faget sosialantropologi. Men Barth lot seg ikke stoppe. Han skrev en ny avhandling om politisk organisering hos de pakistanske Swat-pathanene. Denne gangen ble oppgaven over to hundre sider lang og godkjent av Universitetet i Cambridge, 1957.

Barths evne til å ta inn over seg nye kulturer og levesett inkluderte også språket, selve nøkkelen til kontakt med de lokale folkeslagene. Ofte lærte han seg grunnleggende deler av språket, enten det var farsi i Iran, kinesisk, urdu eller lokale dialekter i Himalaya. Men som oftest startet Barth sitt feltarbeid med å engasjere en lokal ”altmuligmann”, som også fungerte som tolk. Som døråpner tok han dessuten ofte med seg noe som han gjettet ville glede stammen han besøkte, enten det var en sekk ris, sukker eller andre ting som var til stor nytte for stammen. På sene kveldstimer satt han i enkle kår og skrev på sine notater og sørget for at filmruller ble godt pakket inn for ikke å bli ødelagt av lys og fukt.

Gifter seg med Unni Wikan

I feltarbeidene etter 1974 åpnet det

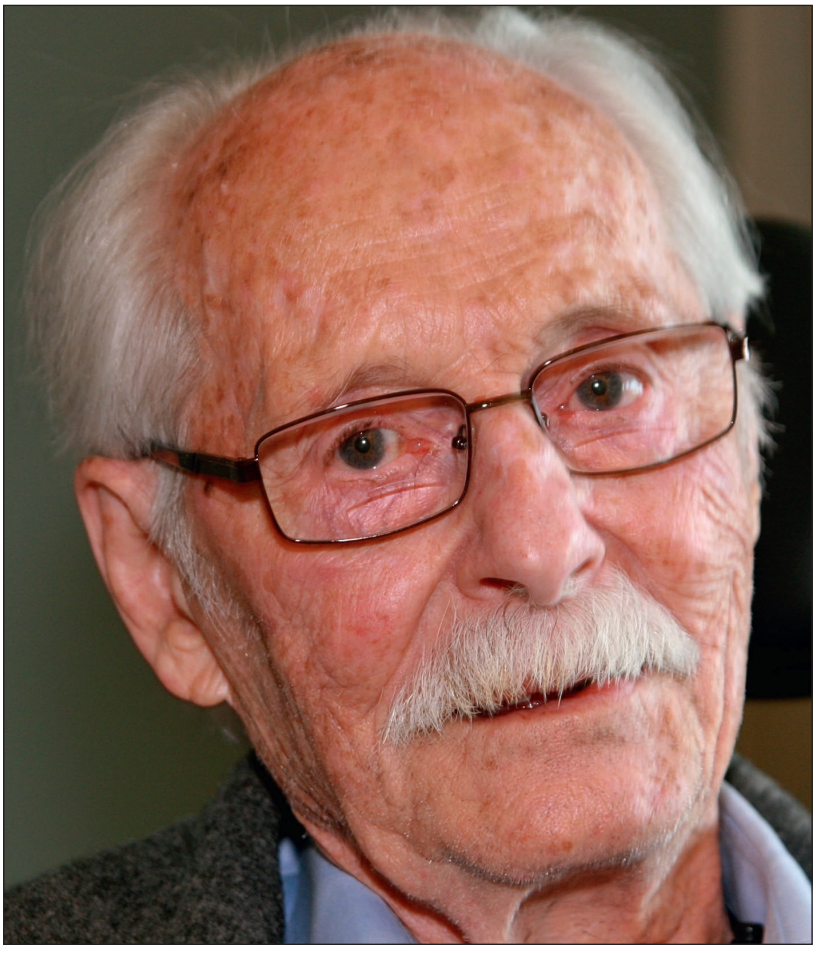

Fredrik Barth juni 2014 på Vinderen bo- og servicesenter.

seg en ny dør. Barth var blitt skilt fra sin første amerikanske kone Mary Allee (1928-1998), og hadde giftet seg med en kollega, Unni Wikan, fra Ibestad, øst for Harstad. Wikan hadde lært seg arabisk og gjort feltarbeid i Egypt, særlig i sentrale deler av Kairo. Hun ble hans tolk i land med arabisk som hovedmål, men hun ble framfor alt et bindeledd til den kvinnelige delen av kulturene som Barth nå bedre kunne inkludere i sitt arbeid. Felles for de kulturer Barth hadde besøkt, var at de sjelden eller aldri før hadde hatt kontakt med"den hvite mann", og at de alle var patriarkalsk styrte, det vil si at det var

mannen som dominerte samfunnet. Wikan ble nå Barths forlengede arm inn i den kvinnelige delen av samfunnet, noe som ga både større bredde og dybde i rapporter og vitenskapelige arbeider som ble publisert.

Uformelle maktstrukturer

Hvem som har makt og hvem som utøver makt er spørsmål jeg jevnlig har diskutert med Barth. Selv har han alltid vært tydelig på at han er et ikke-religiøst menneske. Men det har ikke hindret ham i å ikke bare observere religiøs kulturøvelse, han har sågar vært deltagende på lik linje med de menneskene han studerte. Barth observerte at den lokalt utøvde makten ofte var delt mellom den politiske og den religiøse autoriteten på stedet. Noen ganger i konkurranse og mistenksomhet, andre ganger i et godt samarbeid. I flere arabisktalende land kan det tilsynelatende virke som om kvinnen har lite hun skulle ha sagt, men i samarbeid med Wikan ble Barth mer bevisst de uformelle maktstrukturene som er tilstede i dagliglivet. I Ny Guinea var kannibalisme et sett å vise makt og kontroll på. Ved å spise et medlem fra en konkurrerende stamme, markerte man makt og status. Eller det kunne være en måte å rette på en tidligere urett og ubalanse mellom stammene.

- Alle kulturer jeg har besøkt hadde innfløkte systemer og riter man måtte igjennom før man ble et fullverdig medlem av samfunnet. Mange riter var overgangsriter, nøye styrt av prester, shamanere, klanledere eller de eldste i samfunnet. Hos Baktamanene var det snakk om sju nivåer, forklarer han.

Selv avanserte Fredrik Barth raskt til det høyeste nivået. Jeg ber ham om å finne paralleller i dagens norske samfunn, og han humrer når han trekker frem russefeiringen slik den har utviklet seg siden 1905. Interessant nok peker han på hvordan denne overgangsriten, til forskjell fra tilsvarende riter Barth kjenner til, ikke blir organisert eller styrt av voksne.

Fire barn i første ekteskap

Siden 2011 har Barth sittet i rullestol. Beina har sviktet, kreftene likeså. De siste årene har han tilbrakt på Vinderen bo- og servicesenter. Det er en kjensgjerning at sosialantropologer ofrer en del av sin helse ved å bo i kulturer som har en standard milevis fra vår egen. Barth hadde også en egen familie å tenke på etter at han giftet

seg med medstudent Mary Allee, ved Universitetet i Chicago. Hun tok en grad i arkeologi, men fikk aldri anledning til å praktisere sine kunnskaper og ferdigheter. Sammen fikk de fire barn. Barths svigerfar fra første ekteskap var en berømt amerikansk økolog ved navn Warder Clyde Allee. Mye tyder på at det fra ham dryppet akademiske godbiter også på den unge svigersønnen.

Mens Barth var i Kurdistan, Nord-Irak, i 1951 ble den eldste av parets fire barn født. Familien ble boende i Bergen, men adskillelsen fra faren må ha kostet familien mye savn og lengsler. Brevene fra Barth var det eneste livstegn de kunne regne med, og de kom uregelmessig.

Barth som universitetsstipendiat. Tegning: Gösta Hammarlund

Barth insisterte alltid på å leve akkurat som dem han observerte og levde sammen med. I tillegg til å skifte sine vestlige klær med lokale, innebar hans selvpålagte forskerregime å spise det samme som lokalbefolkningen, uansett om det var ristede pupper, slanger eller mark. Ikke bare maten, men også klimaet bød ofte på store utfordringer.

- På Ny-Guinea var det så varmt og fuktig at jeg slet med utslett og soppangrep. Sammen med min andre kone opplevde vi nattetemperaturer i Sohar, Oman, som sjelden gikk under 42 grader.

Likevel ville han ikke vite av noen snarveier for sin egen del. I ett tilfelle ga Unni Wikan opp å bo i telt der hun følte at hun kokte bort av varme. Hun reiste, Barth ble værende. Kroppen hans må både her og mange andre steder ha fått meget juling gjennom mange år.

I alle sine rapporter og dokumentasjoner fra feltarbeid underkommuniserer Barth slitet og den helsemessige påkjenningen det må ha vært å gå inn i ulike stadier av menneskets utvikling, alt fra steinaldersamfunn til feltarbeid i Sollia, Ringebu i Norge. Kun noen få ganger sier han at det kunne være uendelig langtekkelig å være sammen med de innfødte, i jaktscener eller andre situasjoner der man skulle avvente "riktig tid". Tid og tidsbegrep er som kjent forskjellig fra samfunn til samfunn. Når er egentlig tiden moden for at noe skal skje? Det var en viktig oppdagelse og lærepenge for ham.

Et liv med store kontraster

Den følgende historien sier mye om kontrastene for Fredrik Barth i Ny-Guinea i 1968.Vi lar Barth selv fortelle fra boken «Vi mennesker»: "En novemberdag i 1968 må ha vært høydepunktet i mitt liv som antropologisk feltarbeider. Dagen og natten før hadde jeg vært på hemmelig, hellig jakt høyt oppe i tåkeskogene etter offerdyr til forfedrene, sammen med min nærmeste venn Ngaromnok og to andre menn. Stille og forsiktig snek vi oss om morgenen ut av den tette jungelen med byttet vårt og inn i templet i landsbyen, uten at kvinner og barn skulle se oss – det måtte være strengt hemmelig i følge mine kamerater. … Og mens jeg sitter i det halvmørke templet og har ansvar for det hellige ritualet, hører jeg plutselig den fjerne lyden fra det ukentlige jetflyet på vei fra Brisbane, Australia, til Manila i Filippinene. Høyt, høyt over Ny-Guineas jungel trekker det sin hvite stripe over himmelen. Jeg vet at om en måned kommer jeg selv til å sitte der oppe i flyet som gjenopprettet medlem av den moderne sivilisasjonen, på vei hjem." Baktamanene mente at flyene var store fugler som visstnok landet på bakken og gulpet opp mennesker.

Etter hvert feltarbeid tok det ofte Barth flere måneder å komme seg helsemessig til hektene igjen. Mye kunne ha gått galt med kroppen, så det er liten tvil om at Barth hadde en stor dose flaks i tillegg til en utrolig tilpasnings- og overlevelsesevne.

60 år som deltakende observatør

I boken om Fredrik Barth skriver Thomas Hylland Eriksen ”….at det finnes tre typer antropologer: De som har gjort feltarbeid ett sted, de som har gjort feltarbeid to steder, og Fredrik Barth.” Jeg ble nysgjerrig på hvor mange det kunne dreie seg om, og regnet meg frem til ti steder avhengig av hvilke feltarbeid man skal kunne definere som akkurat feltarbeid. Noen steder kom han tilbake til flere ganger. Sitt fremste feltarbeid i Swatdalen, nord-vest Pakistan, oppsøkte han hele fem ganger.

Det siste arbeidet i Vest-Kina var blant et folkeslag som heter Mosufolket. I boken «Vi mennesker» beskriver sosialantroplogen seksualiteten mellom menneskene der. Han drar veksler på all den erfaring han har fra 60 år med observasjon og deltagelse i flere ulike samfunn. Barth skriver: ”Uansett de formelle relasjonene mellom partene, og de faktiske aktivitetene, kan det synes som om seksualitet mellom mennesker i alle samfunn er omgitt av skam og spesielle konvensjoner. Kjønnsdeler skal dekkes på bestemte måter (unntagen blant enkelte tropiske folkeslag) og slik blyghet kan fortsette og vare hele livet gjennom, også overfor ens livslange partner. Det er oftest sterke tabuer mot at vi skal bli sett av andre i seksualakten, og mange (kulturelle helt ulike) konvensjoner om hvor og når samleie kan foregå (hos baktamanene må det være på dagtid og ute i skogen), og det er emosjonelt sterke og viktige forventninger om hva slags trinn man skal gjennomføre før akten finner sted. Slike konvensjoner skaper åpenbart signaleffekt og sperrer – selv om de ikke har noen praktisk forbindelse med selve seksualaten. Enhver av oss kan bli mer eller mindre bevisst våre egne mønstre ved litt selvobservasjon, og kan oppdage dype, vanedannende regler som vi følger i vårt eget liv med hensyn til tid, sted, klesdrakt (eller ikke) og kjærlighetstegn, som gjerne oppleves som både frydefulle og nødvendige. Slikt kan minne om paringsritualene blant dyrene. Men hos dem er ritualene artsbetinget, mens hos mennesker er de variable og styrt av forholdsvis raskt endrende konvensjoner, dvs. av ”kultur”. Mange steder i Stillehavsområdet for eksempel rapporterer etnografiske beskrivelser at et viktig forspill for elskende er å bite av øyenvippene på hverandre – og nedspiste øyenvipper er der et like standardisert tegn for omsvermede tenåringer som knuter i russeluen er hos oss.”

Fortsettelse i neste nummer.

Olympiaden 1948

Tekst: Reidar A. Berg

Foto: Privat arkiv

I disse tider, med så mye debatt rundt De olympiske lekene, kunne det kanskje være interessant å se tilbake på mine olympiske opplevelser? Jeg deltok i aking i St. Moritz, Sveits, i vinterolympiaden 1948.

Jeg var den gang et aktivt medlem av Akeforeningen og hadde nok vunnet noen premier i Korketrekkeren. Oslo kommune skulle arrangere De olympiske lekene i 1952, og da de ikke hadde noen erfaring verken med bob eller bobbaner ville de sende et lag til St. Moritz for å lære. Akeforeningen ble forespurt, og de skulle da velge et firemannslag, pluss leder. Akeerfaring og vekt var viktig. Jeg veide meg med fullt sportsutstyr og støvler, og greide å presse vekten opp i 80 kilo, så sammen med Alf Large, Ivar Kristiansen og Arne Holst ble også jeg valgt inn på laget.

Aldri sett en bob før

Ingen av oss hadde sett en bob, langt mindre prøvd en, men det ble bestemt at vi skulle bygge en selv. Alf Large hadde i flere år produsert spesialkjelker (i stål, lavere og bredere enn de vanlige fiskekjelkene), så det var naturlig at han fikk oppdraget. Vi andre assisterte etter beste evne. Vi hadde bare noen mål som måtte etterleves. Det skulle være to boggier med bestemt bredde på meiene og avstand mellom meiene, samt en vektbegrensning. Vi bygget en toerbob og en firerbob. Disse ble

i noe uferdig stand transportert til St. Moritz. Da vi ankom, fant vi begge bobbene på et bilverksted hvor vi kunne fortsette å gjøre dem kjøreklare. Vi hadde en selvkonstruert styreanordning, med et horisontalt ratt som styrmannen måtte ha mellom beina. Fronten var en gammel bilskjerm. Foran på skjermen malte vi navnet Q i AULAEN. I forhold til de andre bobbene var det et absolutt dekkende navn, og da vi kom opp i banen ble vi nærmest ledd ut! En franskmann spurte hva navnet «kiålan» skulle bety?

28 nasjoner deltok

Vi trente på å starte nede i de islagte gatene i St. Moritz, og for å få bedre feste på isen tredde vi store ullsokker utenpå støvlene. Før vi startet prøvekjøring gikk vi på beina opp hele banen for å bli kjent med svingene og kurvaturen. Banen var én engelsk mil (ca. 1600 meter) lang og vi kjørte ned på rundt ett minutt og 20 sekunder. Farten var ca. 140 km i timen nederst i banen. Under prøvekjøringen ble det funnet en skrue i banen, og vi ble beskyldt for dette og bobben vår ble grundig undersøkt, men der var alt på plass!

Det var med totalt 669 deltakere fra 28 nasjoner, og det var i alt 22

øvelser under vinterolympiaden i St. Moritz.

Lå an til sølvmedalje

Når konkurransen begynte var det ingen som lo lenger. Vi hadde meget gode tider, og etter tredje omgang lå vi faktisk på annen plass, med muligheter for sølvmedalje. Det ble mye overraskende og strålende omtale i avisene her hjemme, og vi gledet oss til siste omgang. Det ble flere utsettelser underveis, og siste dagen var verst. Det snødde tett, og til alt overmål gikk en bekk over sine bredder og inn i banen, som da måtte repareres. Vi startet med rundt fem cm snø i banen. Vi kjørte prikkfritt, men forgjeves. Vi endte på en femteplass blant 21 deltakere. Det var tross alt bra med hjemmelaget bob og rene amatører.

Det fine med bobben, som var konstruert av Alf Large, var at den var lealøs. Det vil si at boggiene kunne bevege seg slik i forhold til hverandre at bobben fulgte doseringene på en elegant måte. Alle de andre bobbene var stive og hadde da et handicap. Nå er alle bobbene slik som Alf Large gjorde dem.

Fem gutter fra Dr. Holms vei

Jeg jobbet den gang i Bon Mot konditori, og alle damene hos Bon Mot møtte meg på Fornebo med blomster og klemmer!

Vi ble nummer 5, og da ingen verken før eller senere har gjort det bedre, må vel laget fra St. Moritz fremdeles regnes som norgesmestre! Vi var fem gutter fra Dr. Holms vei på Holmenkollen som var med i denne Olympiaden. Det var Stein og Marius Eriksen, Christian Mohn, Bjarne Arentz og meg. Vi bodde innenfor en radius på pluss/minus 100 meter!

„Oslo-laget" i firer-bob ligger bare 4/10 etter têtlaget Sveits!

Norsk 3.-plass foreløpig. — Store sjanser for plasering etter dagens konkurranse.

St. Moritz, i går.

Gårdsdagens sensasjon var det norske første-laget i firerbob-konkurransen. «Oslo-laget» som består av Arne Holst, styrmann, Ivar Johansen, Reidar Berg og Alf Large, kjørte glimrende i åpningsheatet og plaserte seg som nr. 3 sammen med Belgias første-lag. Tiden ble 1.17.3. Seierherren i 1. heat var første-laget til Sveits med tiden 1.16.9. «Oslo-laget» ligger altså bare 4/10 dårligere enn têt-laget foran lørdagens heat.

Det ble nemlig bare avviklet ett heat i dag da banen ble skadd etter at halvparten av lagene hadde kjørt 2. heat. Og nordmennene hadde også d a fått høve til å vise sin klasse. Oslolaget var blant de 8 lagene som hadde kommet gjennom banen, og lå da på nestebeste tid! Dessverre ble dette heatet annulert på grunn av banen og utsatt til i dag da resten av tevlingen skal avvikles.

Trondheims-laget kom langt ut i rekken med en tid på 1.20.0.

Faksimilie fra Verdens Gang. Bob-laget var en stor mediebegivenheti i 1948.

Den lange marken.

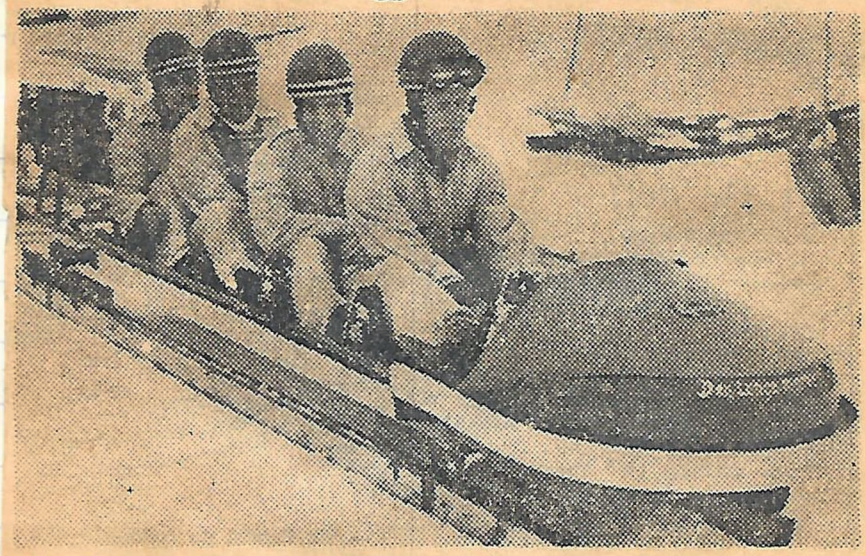

Vi kan ikke helt avslutte vår St. Moritz-reportasje uten å gi Oslo-laget i firer-bob en ekstra honnør for sin overraskende fine innsats i Vinterlekene. Etter 2. heat i firer-bob-konkurransen lå guttene me dsin norskbygde bob på 2.-plass! De holdt stillingen i 3. heat, men fallt litt tilbake i siste heat, nærmest på grunn av uheldig startnummer. Enden på det hele ble som kjent en hederlig 5.-plass og to uventede poeng til Norge. Oslo-lagets bragd der nede i St. Moritz vil sikkert gi bobsleigh økt interesse her hjemme. Og la oss så håpe at dette igjen kan gi resultater når vi neste gang stiller opp i olympiske bob-konkurranser, på hjemmebane i 1952.

Over: Her ser vi de fire norske firebob som overrasket alle i St.Moritz i 1948.

Til høyre:
Norges firelag i bob. Fra venstre Arne Holst, styrmann, Alf Large, bremser, Ivar Johansen og Reidar Berg. (fra Aftenposten).

Oslolaget i bobsleigh

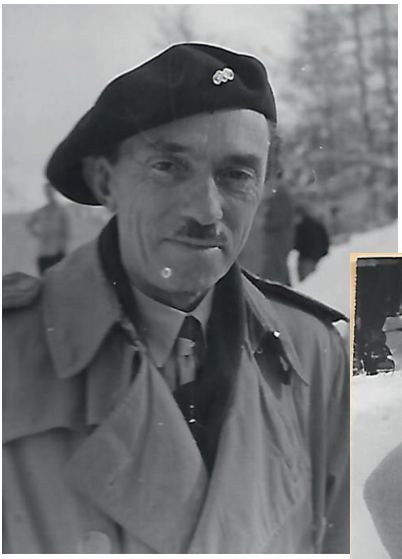

Under:
Det var viktig å være tung som bobkjører. Det ser vi på denne sveitsiske deltakeren i St. Moritz.

Over:
Prins René de Bourbon-Parme var nok blant de mest prominente gjestene under OL i 1948. Han var gift med danske prinsesse Margaret og tilhørte den franske kongeslekten.

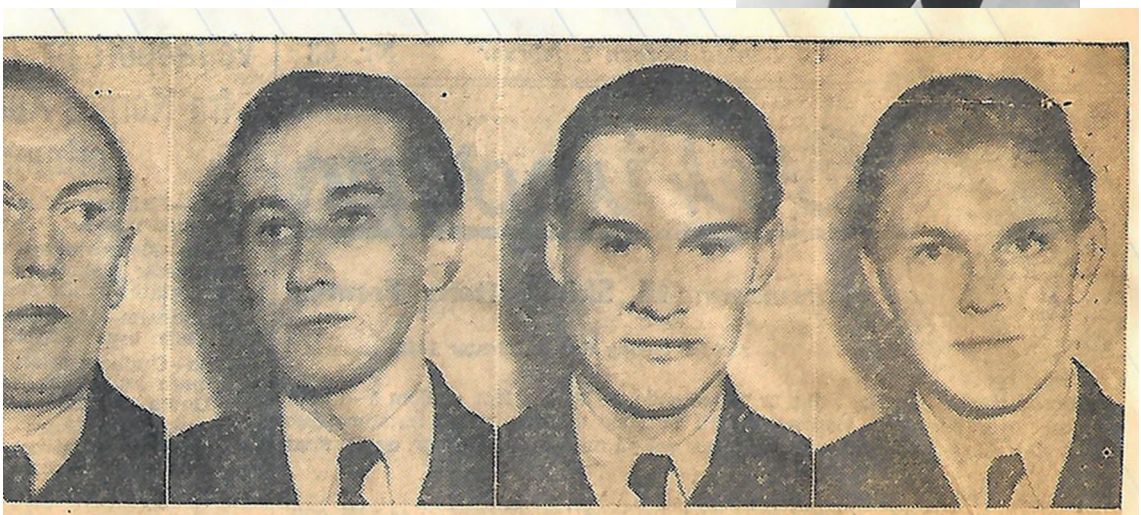

leigh som gjorde seg så fordelaktig bemerke t i går. Fra venstre Arne Holst, styrmann, Alf Large, bremser Ivar Johansen og Reidar Berg.

Christian Frederiks reise til Norge

Tekst: Claus Dahl

Foto: Privat

Den 20. mai i fjor, i forkant av jubileumsåret for Grunnloven, ble det avduket en minneplakett på Søndre Sandøy på Hvaler. Den ble avduket på det sted hvor prins Christian Frederik gikk i land da han kom til Norge som statt-holder, om morgenen den 21. mai 1813.

Historiebøkene forteller oss følgende om prins Christian Frederiks farefulle ferd gjennom blokaden ut fra Fladstrand –som var det tidligere navnet på Fredrikshavn:

«Kl. 01:30 natten til den 20. mai 1813 la to svenske fiskebåter ut fra Fladstrand. Den ene båten hadde prinsen om bord – forkledd som svensk matros. Den andre båten

Fra avdukingen av minneplanketten på Søndre Sandøy. Til venstre ser vi initiativtakeren Claus Dahl og til høyre grunneier Hans Christian Rød.

fulgte med bagasjen.
De spinkle båtene manøvrerte seg inn i en stim av andre fiskebåter, og de fremmede krigsskip de passerte underveis tok derfor ingen notis av dem. Været var stormfullt så de måtte holde seg innenskjærs – og en kort tid måtte de ankre opp ved et ubebodd skjær utenfor Strømstad.

Derfra ble prinsen rodd av to svenske fiskere over til Søndre Sandøy på norsk territorium på Hvaler, der han ankom kl. 06:00 21. mai 1813 på Rød brygge der han satte sin fot på norsk jord for første gang.»

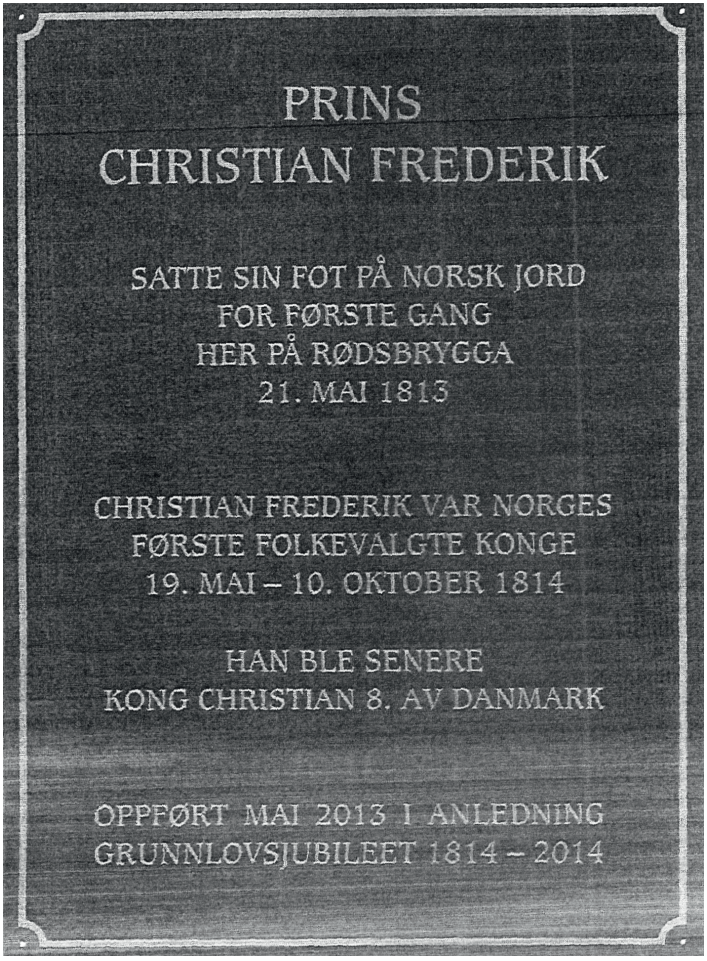

Krigsminner fra Risbakken 22

Tekst: Gunnar Sunde

Foto: Clemens Saers

Mor og far kjøpte Risbakken 22 i 1936, og vi flyttet inn samme året. Det var et herlig sted å bo, og alt var bare vel helt til høsten 1941.

Da kom to tyske soldater opp veien til huset og leverte mor et brev hvor det sto at tyskerne rekvirerte huset. De ga oss 48 timer til å flytte ut. At vår engelske setter freste og var nær ved å bite de to, var kanskje helt naturlig.

Det var en forferdelig beskjed å få, men naboene var enestående og stilte opp ved gjerdene og tok vare på alt vi kunne flytte ut. Det var et relativt tomt hus tyskerne fikk to dager etterpå. Det eneste av betydning som ble igjen, var kjøleskapet som var bygget inn i anretningen.

Høstet frukttrærne uten lov

Far og mor samt lillebror Erling ble så innlosjert nede på Vinderen, mens min eldste bror, Svein, ble sendt til en gård på Skreia. Selv var jeg et halvt år tidligere sendt på kostskolen Grimerud på Ottestad. Far hadde svært tungt for å godta at tyskerne skulle ha huset, og han var ofte innom for å sjekke at de ikke ødela det. Dette ble akseptert av de østeriske soldatene som hadde ansvaret for huset, men da far høstet all espaljer-frukten den første sommeren/høsten, ble det bråk. Dette brød ikke far seg om, og han gjentok det hele neste høst. Da ble det slutt med tillatelse til å komme innom.

Det tyskerne ikke visste, var at i haven lå fars haglegevær nedgravd. Slike geværer hadde det vært uttrykkelig beskjed om at skulle innleveres, men faren min ville ikke risikere å miste det.
Høsten 1944 fikk vi beskjed om at vi skulle få huset tilbake, da alle tyskerne fra nå av skulle bo nærmere Ris skole.

Gleden var stor i familien, men jammen hadde tyskerne klart å ta med seg kjøleskapet. Det fant vi igjen da krigen var slutt i et annet hus rekvirert av tyskerne, som lå nærmere Ris skole.

Risbakken 22 en høstdag i 2014.

Gledeshus

Det første som ble gjort var rengjøring av huset, inklusiv tømming av septiktanken. Der fikk vi en skikkelig overraskelse. Den var stapp full av kondomer. Det viste seg at tyske offiserer hadde brukt huset som gledeshus med mange både tyske og norske kvinner på besøk. Jeg skal ikke prøve å beskrive min mors reaksjon da dette kom for en dag. Far, heldigvis, bare smilte!

Vel installert ble redskapsboden bygget om til hønsehus med plass til en gris. Det hører med til historien at da grisen ble slaktet, byttet far den bort med en annen gris i nabolaget. Vi hadde ikke hjerte til å spise vår egen gris selv. Kaniner ble også anskaffet, og eiendommen ble mer en bondegård på landet enn en villatomt på Vinderen.

Vi eide huset helt frem til 1961. Da hadde min kone Lisbeth og jeg bodd i annen etasje i åtte år og fått tre barn, mens mor, som da var blitt enke, flyttet ned i stuene i første etasje.

Huset ble solgt til Mouche Thomsen og Paul Støre, senere overtatt av deres sønn Jon, inntil han for rundt 10 år siden solgte og flyttet til Gråkammen.

Høstturen til Kongsvinger 24. september

Vi som dro til Kongsvinger med Historielaget 24. september, hadde god plass på bussen og godt vær på turen. Vi besøkte Blaker skanse, et festningsanlegg midt inne i skogen. Men den gang, rundt 1800, var skogen borte og utsikten mot hovedfienden Sverige svært god.

Nå kunne vi bare ane anlegget som en femtakket stjerne, slik de militære over hele Europa ønsket det den gang. Guiden stilte med kommandantens røde uniformsjakke; den gang skulle soldatene ikke kamufleres, men synes i terrenget.

For alle oss som ikke hadde vært i Kongsvinger før, var festningen et imponerende syn oppe på en høyde med utsikt mot Glomma og Sverige. Vi gikk gjennom tykke inngangsporter, som lå i en sving slik at en fiende ikke kunne bruke kanoner mot porten. Det var godt å se at festningen var velholdt, et viktig minne om krig med svenskene gjennom flere hundre år. I likhet med i Oslo er byens festning kanskje det viktigste minnesmerke fra fortiden.

Etter rundturen på festningen gikk vi gjennom museet på festningen

før vi spiste lunsj og godt fornøyde vendte nesen hjemover.

Finn Holden

John Schou (1913-1941)

Tekst: John Wiese

Foto: Privat

John Schou ble født i Kristiania 24. september 1913. Han og hans to år eldre søster Sylvia (min mor) var barn av Sylvia, født Hellesen, og Halvor John Schou. De kom begge fra velstående familier, var unge, moderne mennesker som var interessert i fart og bilkjøring og et aktivt selskapsliv. Sylvia tok, som en av landets første kvinner, bilsertifikat i 1910, samme år som de giftet seg. Og Halvor kjøpte en belgisk Minerva sportsbil til henne. Med to små barn hjemme la de sommeren 1914 ut på langtur med Minervaen. I Paris hadde de vært tidligere, på sin bryllupsreise. Nå ville de gjenopp-leve dette, og de fortsatte til Italia. De var akkurat kommet hjem da Første verdenskrig startet. Moren Sylvia var blitt nær venninne av dronning Maud, og de ble også naboer da Halvor kjøpte naboeiendommen til Kongsseteren, Solstua, i 1915. Sam Eide hadde bygget Solstua 10 år tidligere. Et par år senere kjøpte de også Ekeberg gård syd for Drøbak. Slik vokste barna opp begge steder. En trygg oppvekst økonomisk sett, men der barnepass og oppdragelse ble overlatt til barnepike, hushjelp og guvernante.

John Schou og ektefellen Karen Meinhardt.

Det ble en stor forandring i midten av 1920-årene. Ekteskapet mellom Sylvia og Halvor skrantet, og endte med skilsmisse i 1925. På samme tid tapte Halvor det meste av sin formue i den økonomisk vanskelige perioden.

Sylvia klarte å beholde både Solstua og Ekeberg ved å drive sanatorium på Solstua, husmorskole på Ekeberg gård, og motebutikk i Akersgaten. Barna, lille Sylvia og John, måtte hjelpe til med alt fra snømåking fra Solstua til stasjonen,

og undervisning på husmorskolen. Allerede i 1916 ble Holmenkollbanen forlenget fra Holmenkollen (nåværende Besserud stasjon) til Frognerseteren. Men det var likevel et godt stykke fra Solstua innerst i Thorleif Haugs vei til Voksenkollen og Voksenlia.
John ble konfirmert 11. mai 1930. Middelskole og gymnas tok han på Riis, hvor han var russ i 1931. Hans søster sydde et RR merke til ham, omtrent som det som fortsatt er symbolet til Riisrussen.
I 1932-1933 studerte han ved det som den gang het NTH i Trondhjem. Sommeren 1934 fikk han det han kaller «en glimrende ide». Padle! Rundt kysten til Bergen eller Trondhjem så langt tiden strekker." Han kjøpte en brukt kajakk som han pusset opp og fikk laget utstyr til. Familien var rasende: Vanvidd! Men han var sta, og 28 juni forlot han Oslo. Med stopp i Drøbak, Horten, Vasser, Eftang, Nevlunghavn, Skaatøy, Hisøy, Grimstad, Aagerøy, Kristiansand, Mandal, Korshavn, Farsund, Flekkefjord og Aana Sira kom han til Sirvåg på Jæren 28. juli. Her ble han liggende værfast og måtte av-slutte turen. Han førte regnskap, og til mat på turen hadde han brukt kr. 3,70!

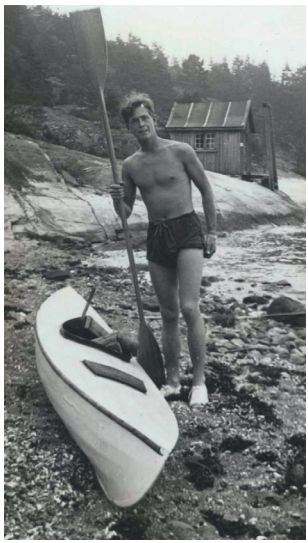

Sommeren 1934 padlet John Schou norskekysten.

I 1934-35 tok han militær flyverutdannelse på Kjeller, og fortsatte i Trondhjem i 1935-36. Han ville bli flyingeniør, men dette faget hadde de ikke på NTH, så i 1937-1939 studerte han i Berlin, hvor han også fikk holdt flyvningen vedlike på flytypene Bücker Jungman og Jungmeister. Her traff han også sin kone, Karen Meinhardt fra Flensburg, som han giftet seg med 21. oktober 1939.
John så det som sannsynlig at hans fremtidige arbeidsmuligheter som flyver/flyingeniør ville være i forsvaret, så han begynte på Krigsskolen høsten 1939. Han søkte permisjon for å melde seg som frivillig i Finland under vinterkrigen. Men som militær fikk han ikke tillatelse fra kommanderende general. Avsluttende eksamen ved Krigsskolen skulle være 9. April 1940 med faget krigshistorie, men omstendighetene førte til at elevene ble sendt rett i krigen.

John Schou (1913-1941)

Den noe forkortede teksten under er hentet fra et hefte med oversikt, og korte og lengre biografier, over alle de falne på Ris-bautaen. Redaksjonen har ikke klart å finne ut av hvem som opprinnelig skrev heftet.

…..Den 9. april 1940 skulle være eksamen i deres siste fag på Krigsskolen, men nå var Norge i krig. Han meldte seg samme dag og havnet på Midtskogen ut på dagen 9. april.
En tysk kaptein Spiller hadde fått samlet 90 fallskjermjegere, og med tre busser kjørte de nordover for å fange kongen og regjeringen. Straks etter midnatt til den 10. april blir de stoppet ved Midtskogen av en styrke på 30 norske befalingsmenn og like mange skytterlagsmedlemmer, gardister og menige med liten kjennskap til våpenbruk. Det kom til en heftig kamp og kaptein Spiller og mange av hans soldater blir såret, og tyskerne må trekke seg tilbake. Også blant de norske var mange såret. Det var mye blod å se på valplassen etterpå. John og flere andre dro oppover Gudbrandsdalen og John endte som sjef for skiløperavdelingene ved Otta-området. Han ble tatt til fange ved Dombås og ført til Oslo, men ble sluppet fri. Det varte ikke lenge før han via Sverige dro til Nord-Norge for å slutte seg til de norske styrkene, og ender i Narvik. Norge kapitulerer. Kongen, kronprinsen og regjeringen med flere må trekke seg ut av landet. Den 7. juni gikk de om bord i den britiske krysseren Devonshire med kurs for England. John Schou var blant de norske som fulgte med. Kort etter ankomsten kom han aktivt med i RAF, lenge før vi hadde noen egen avdeling. Etter England ble hans skvadron overført til Skottland, og til slutt til den nordligste RAF-stasjonen, Castletown.

Hele tiden var han ivrig opptatt med sine konstruksjoner, denne gang var det en bombe det gjaldt. Men han forulykket dessverre på en treningstur med et Hurricane enseters jagerfly, den 19. mars 1941.

John Schou ble tildelt Krigsmedaljen Post Mortem for sin innsats.

Ny bok om Aker Brygge og Tjuvholmen

For 300 år siden lå det en løkke på en gresslette på den vestre siden av Pipervika. På denne løkken «Holmen» hadde en familie i Christiania et sommerhus med kuer som gikk på beite. Lenger sør lå det en fjellrabbe som ble kalt «Tjuvholmen». På sletten nedenfor rabben stod det en galge som ble brukt til å henrette tyver.

I 1820-årene solgte eieren av Holmen et jordstykke med strandlinje til Slottet, som anla en brygge hvor kongelige på besøk fra Stockholm kunne gå i land. Like ved siden av ble Akers Mekaniske Verksted anlagt i 1854. Gjennom 128 år bygde Akers mek. 550 skip og ti oljeboringsplattformer. Spesialiteten var hvalfangere; hele 184 hvalfanger-skuter ble bygd på Akers mek.

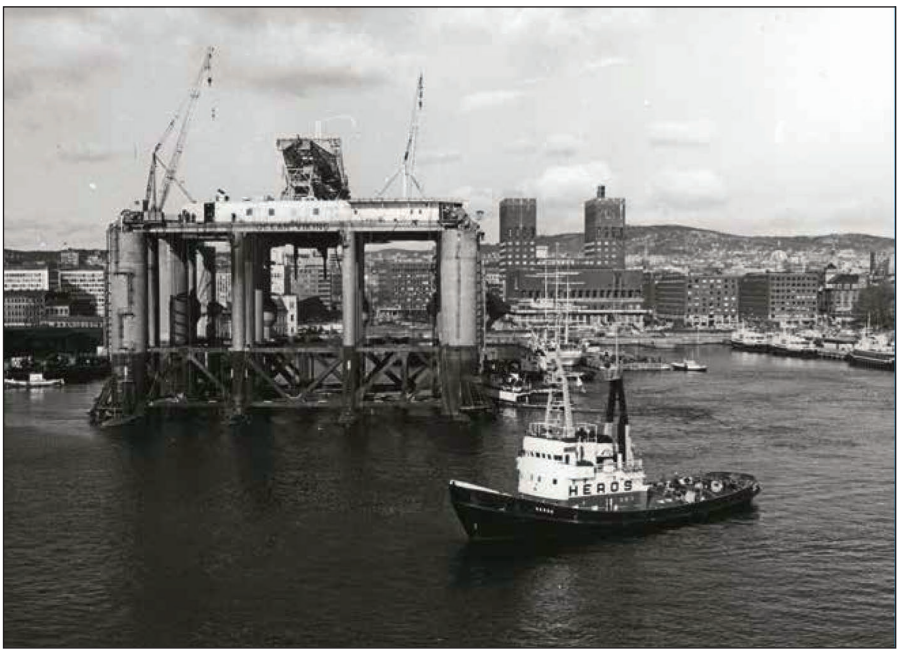

Oljeriggen "Ocean Viking", bygd på Akers mekaniske verksted, slepes ut i Oslofjorden. Den gjorde det første oljefunn den 23.12.1969.

Akers mekaniske Verksted, innklemt mellom fjorden, Vestbanestasjonen og jernbanen til Stavanger, klarte ikke konkurransen med store utenlandske skipsverft og gikk konkurs i 1982.

Da utlyste Oslo Byes Vel en nordisk idékonkurranse kalt «Byen og fjorden». Målet var å åpne havnen for byens innbyggere. Prospektet «Fjordbyen» fra Filipstad til Middelalderbyen er et svar på denne utfordringen.

Boken «Aker Brygge og Tjuvholmen», av Finn Holden forteller om utviklingen gjennom disse 300 årene opp til i dag.

Bli medlem av Ris Vel!

Tekst: Lajla Heyerdahl

Foto: Line Laangaard

Ris Vel er en forening med lange tradisjoner i vårt område. Ris Velforening ble stiftet i 1905 med basis i det bomiljøet som vokste opp rundt den da nybygde Holmenkollbanen. Området strekker seg i dag fra Steinerud til Midtstuen og mellom Holmenkollveien og Sognsvannsbekken.

I riktig gamle dager tok folk seg frem gjennom skogen, langs bekken og over jorder for å komme ut i naturen. Bondegårder ble til og etter hvert vokste bebyggelse frem. Veier ble anlagt og stier og gamle smett fikk leve videre til glede for folk som gikk snarveier oppover i den bratte åsen og mellom eiendommene. Allemannsretten var sterk og det var utenkelig å innlemme stien i sin egen eiendom selv om tomtegrensen kanskje gikk utenfor gjerdet. I dag ligger stiene der fremdeles. De benyttes stadig som snarveier på vei til trikk, jobb eller ut på tur.

Passer på stiene

I dag ivaretar Ris Vel områdets interesser mer som et høringsog samarbeidsorgan mellom medlemmene, kommunen og andre offentlige etater. Ris Vel er basert på frivillig innsats av styremedlemmene, velkontaktene og stasjonskontaktene. En daglig leder utfører administrativt arbeid. Med et medlemstall på rundt 1550 husstander, kan Ris Vel ha en viss innflytelse på avgjørelser i vårt område som del av bydelen Vestre Aker. Vellet er partipolitisk uavhengig, og vil alltid holde en god dialog med Bydelsutvalget. Utbygging i vårt område skjer i rekordfart. Gamle hus rives og

Maria, Lotte og Hans-Henrik Breivik på toppen av den fine nye trappen mellom Dagaliveien og Bjørnveien.

hager fortettes. Utbyggere er ivrige etter å få utnyttet tomter maksimalt og strekker grenser ut i eksisterende sti. Etter påtrykk fra Ris Vel har utbygger vært nødt til å flytte grenser tilbake slik at stiene fremdeles er åpne for publikum.

Oslo Kommune hadde tidligere ansvar for at trapper, belysning og rekkverk var i orden. Men i dag er det ikke enkelt å få økonomisk hjelp til nødvendige utbedringer. Her er det Ris Vel kommer inn som en pådriver og organisator. Et godt eksempel er trappen mellom Dagaliveien og Bjørnveien. Den var i elendig forfatning og trengte utskifting. Oslo Kommune, som er grunneier, påtok seg intet ansvar og bidro heller ikke med én krone til oppgradering av trappen. Men Ris Vel søkte bydel Vestre Aker (BVA)om frivillige midler og fikk innvilget 25 000 kroner. Senere, mens prosjektet var i gang, kom BVA Ungdomsråd med ytterligere 75 000 kroner. Ris Vel og naboer engasjerte seg også og startet en innsamlingsaksjon. Resultatet ble en flott ny trapp til glede for skoleelever og folk som skal til og fra Slemdal. Når tujahekkene blir for voldsomme og trær vokser ut i stien, kontakter Ris Vel eierne og anmoder om tynning av vegetasjonen.

Engasjerer seg i trafikkforhold

Turveien som går fra Løkkaskogen til Dagaliveien er blitt utbedret. Ris Vel skaffet grus og sammen med naboer ble grusen fordelt nedover stien. Dette hadde ikke vært enkelt uten engasjement fra Ris Vel. Fra en beboer på Vettakollen fikk man vite om et usikret sprengningshull i fjellet i forbindelse med utbyggingen av Vettakollen høydebasseng. På stien som går mellom Båntjern og Skådalsløypa ble det skutt hull i fjellet for bygging av nødutgang fra høydebassenget. Det lå trær over stien og det var farlige hull i terrenget. Ris Vel tok saken, ringte Vann- og avløpsetaten, og allerede neste morgen var to arbeidere i gang med sikring av sti og hull.
Stasjonskontaktene har hatt vårrengjøring på Slemdal stasjon.
De klippet også trær og busker og samlet sammen rundt 30 sekker med skrot. Ris Vel engasjerer seg i trafikkavvikling og veistandarder. Gjelder det mindre saker, har styret personer i Samferdselsetaten som de kontakter på telefon, e-post eller brev. De er dessuten høringsinstans når det gjelder større trafikksaker eller omlegginger i området.

Den tidligere P.A. Ellingsens pris som nå heter Ris Vels pris, er en pengegave som deles ut hvert år. I 2014 går prisen til Aksjon Vinderen skolegård. Prisen som er på 40 000 kroner skal brukes til å bygge en lekepark som kan benyttes både i og etter skoletid for barn i nærmiljøet.

Bli medlem!

En annen flott ting ved Ris Vel er at medlemmer kan låne hekksaks, plenvalse, klyper til å ta opp søppel, refleksvester, taljer og bærestropper - og alt er til gratis utlån. Dette er jo helt fantastisk! Men Ris Vel ønsker seg flere medlemmer. I dag er tallet 1550, men de trenger flere for å kunne stå sammen som en slagkraftig gruppe som hjelper til i større og mindre saker. Det koster kun 200 kroner i året å være medlem. Mange av de trofaste medlemmene begynner å dra på årene og alle de yngre som flytter til strøket burde melde seg inn i Ris Vel. Det er nok mange som ikke er oppmerksomme på det viktige arbeidet som gjøres for miljøet og beboerne i strøket.

Vinderen Historielag vil oppfordre alle til å melde seg inn i Ris Vel og støtte opp om deres viktige arbeid! E-postadressen til Ris Vel er: post@risvel.no

Påmelding og betaling av kontingent kan gjøres direkte fra hjemmesiden: www.risvel.no

En annerledes historie om Holmenkollen og traktene omkring

Tekst: Finn Holden

Foto: Fra jubileumsboken

Holmenkollen Vel fyller 100 år og feirer dette med en bok med et spennende historisk bilde på omslaget. Det er tydelig, både på forsidebildet og tegningen på forsats og baksats, at skiturer har vært en viktig aktivitet for beboerne.

Det er blitt en fin trykksak, meget mangfoldig i innholdet, med beskrivelse av mange sider ved livet på Holmenkollen og mange gode bilder.

Bjørnstjerne Bjørnson skrev nok ikke stambokvers i «Fremmedboken» på Frognerseteren (det var vel i Heftyevillaen?) i 1817, men i 1867 ved åpningen av villaen. Jeg betviler opplysningen om at Wilhelmshøi skiftet navn til Viktoria Restaurant under første verdenskrig. Man valgte nok ikke den tyske skrivemåten, men den engelske Victoria, nettopp for å vise

Bildet er hentet fra jubileumsboken, og viser utfart mot Holmenkollåsen.

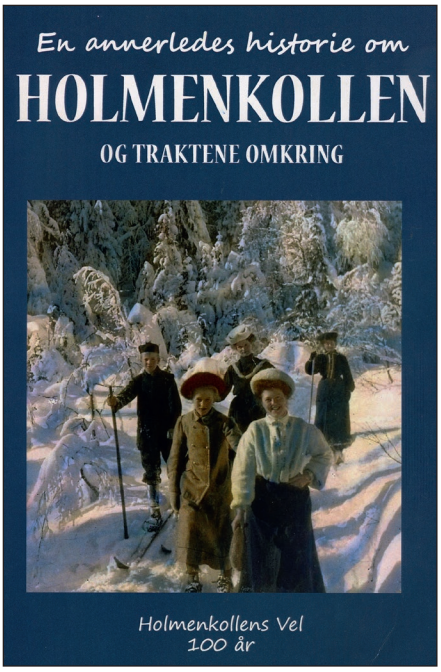

sin sympati for England. Derfor var det ikke nødvendig å skifte navn fra Viktoria til Victoria før 1930. Jeg savner slike forklaringer, svært ofte av historisk art. Hvorfor skulle for eksempel tomtene langs Holmenkollbanen være så store? Hvorfor ble det tredje Tryvannstårnet bygd av massivt rundtømmer i 1934? Hvorfor har Heming bane i svingen ved Gråkammen? Hvordan lokket for eksempel mennene bak Holmenkollbanen familier til å flytte langt opp i skogen, langt fra butikker og kontorer?

Forfatterne har en forkjærlighet for keiser Wilhelm II. Han er den enkeltpersonen som får størst personlig omtale i en bok om Holmenkollen Vel! Det er ikke riktig at Holmenkollveien het Keiser Wilhelms vei fra 1890 til 1946; det var «bare» strekningen fra Holmenkollbakken og oppover.

Jeg misliker også formuleringen på side 45: «Etter dette er det nå «fritt frem» for utbygging i Holmenkollen/Voksenkollenområdet». Nei, det er ikke «fritt frem». Vi kan si det i en opphetet debatt, men ikke skrive det i et offentlig dokument. Vi lever i en rettsstat. Det valgte byrådet og kommunale etater må følge lover og regler i samfunnet. Gjør de ikke det, må vi bruke domstolene eller avisene eller velge andre politikere.

Jeg registrerer med undring at trolig den mest utførlige boken om området, nemlig «Vinderen fra fangstboplass til moderne bydel» fra år 2000, ikke er nevnt i litteraturlisten. De to publikasjonene utfyller hverandre; begge har viktig stoff som ikke står i den andre. Det var interessant å lese om handel og vandel og om private boliger med særpreg, og så gledet jeg meg over alle fotografiene til Severin Worm Petersen, de er et funn!
Jubileumsheftet går også lenger opp til vår tid enn Vinderenboken, og det er verdifullt.